

OG'IZ BO'SHLIG'IDAGI MIKROORGANIZMLAR KELTIRIB CHIQRADIGAN KASALLIKLAR

Xolmurodov Inoyatillo Ismatullayevich

inoyatulloxolmurodov@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0006-0111-3877>

Umarov Kamoliddin Faxriddin o'g'li

Annotatsiya

Og'iz bo'shlig'i inson organizmidagi eng murakkab mikrobiologik muhitlardan biri bo'lib, unda yuzlab turdagi mikroorganizmlar yashaydi. Normal sharoitda bu mikroflora muvozanatda bo'ladi, ammo turli omillar ta'sirida patogen mikroorganizmlar faollashib, turli kasalliklarni keltirib chiqaradi. Ushbu maqolada og'iz bo'shlig'idagi mikroorganizmlar, ular sabab bo'ladigan kasalliklar, patogenez mexanizmlari hamda profilaktika choralari chuqur tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: og'iz mikroflorasi, karies, gingivit, stomatit, mikroorganizmlar, infeksiya

Kirish

Og'iz bo'shlig'i mikroorganizmlar uchun qulay muhit bo'lib, unda bakteriyalar, zamburug'lar va viruslar yashaydi. Normal mikroflora organizm uchun foydali bo'lsa-da, muvozanat buzilganda patogen mikroorganizmlar ustunlik qiladi va kasalliklar rivojlanadi.

Og'iz gigiyenasining yetarli darajada bo'lmashligi, immunitetning pasayishi, noto'g'ri ovqatlanish va boshqa omillar bu jarayonni tezlashtiradi. Shu sababli og'iz bo'shlig'i kasalliklari nafaqat lokal, balki umumiy sog'liq uchun ham xavf tug'diradi.

Materiallar va usullar

Mazkur maqola ilmiy adabiyotlar tahlili asosida tayyorlandi.

Manbalar:

- Mikrobiologiya va stomatologiya bo'yicha darsliklar
- Ilmiy maqolalar
- Klinik kuzatuvlar

Usullar:

- Analitik tahlil
- Taqqoslash
- Patogenezni o'rganish

Natijalar

1. Og'iz mikroflorasining tarkibi

Og'iz bo'shlig'ida quyidagi mikroorganizmlar uchraydi:

- **Bakteriyalar:** Streptococcus mutans, Lactobacillus, Actinomyces
- **Zamburug'lar:** Candida albicans
- **Viruslar:** herpes viruslari

Bu mikroorganizmlar normal sharoitda muvozanatda bo'ladi.

2. Asosiy kasalliklar

Karies (tish chirishi)

- Sababi: Streptococcus mutans
- Mexanizmi: uglevodlarni parchalaydi → kislota hosil qiladi → tish emalini yemiradi

Gingivit va periodontit

- Sababi: bakterial blyashka
- Belgilari: milk yallig'lanishi, qonashi

Stomatit

- Sababi: bakteriya, virus yoki zamburug'
- Belgilari: yara, og'riq, qizarish

Kandidoz (soor)

- Sababi: Candida albicans
- Belgilari: oq qoplama, achishish
-

3. Patogenez (kasallik rivojlanishi)

Kasalliklar quyidagi jarayonlar orqali rivojlanadi:

- Mikroorganizmlar ko'payadi
- Biofilm (tish blyashkasi) hosil bo'ladi
- Toksinlar ajraladi
- To'qimalar zararlanadi

4. Xavf omillari

- Og'iz gigiyenasiga rioya qilmaslik
- Shirin ovqatlar ko'p iste'mol qilish
- Immunitet pasayishi
- Chekish
- Antibiotiklarni noto'g'ri qabul qilish

Muhokama

Og'iz bo'shlig'i kasalliklari mikroorganizmlar faoliyati bilan chambarchas bog'liq. Zamonaviy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, biofilm hosil qiluvchi bakteriyalar ayniqsa xavfli bo'lib, ular antibiotiklarga chidamli bo'lishi mumkin.

Shuningdek, og'izdagi infeksiyalar butun organizmga ta'sir qilishi mumkin. Masalan:

- 1.yurak kasalliklari
- 2.qandli diabet bilan bog'liqlik
- 3.immun tizimga ta'siri

Shu sababli og'iz salomatligini saqlash umumiy sog'liq uchun muhimdir.

Xulosa

Og'iz bo'shlig'idagi mikroorganizmlar inson sog'ligida muhim rol o'ynaydi. Ularning muvozanati buzilganda turli kasalliklar rivojlanadi, jumladan karies, gingivit va stomatit.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, og'iz gigiyenasiga rioya qilish, to'g'ri ovqatlanish va profilaktik tekshiruvlar bu kasalliklarning oldini olishda muhim ahamiyatga ega.

Kelajakda mikrobiologiya va stomatologiya sohasidagi rivojlanishlar yanada samarali davolash usullarini yaratishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Murray P.R. (2021). *Medical Microbiology*. Elsevier
2. Prescott L.M. (2017). *Microbiology*. McGraw-Hill
3. Tortora G.J. (2019). *Microbiology: An Introduction*. Pearson
4. Shafer W.G. (2012). *Oral Pathology*. Elsevier
5. Ten Cate A.R. (2013). *Oral Histology*. Mosby
6. World Health Organization (2022)
7. Centers for Disease Control and Prevention (2023)
8. FDI World Dental Federation (2021)